

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Titvlvs IV. De Clericis non Residentibus in Ecclesia vel Præbenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

servant, omnino amittunt Canonis & sui privilegium, ut hæc, si postmodum conditiones à jure, & Tridentino conscriptas observare incipiant, non recupe-

rentur, cum eo tempore, quo conditiones hi tales non observabant, privilegia illa suspensa tantum fuerint, & nulli fuerint usui.

TITVLVS IV.

DE CLERICIS NON RESIDENTIBVS IN ECCLBSIA VEL PRÆBENDA.

SECTIO I.

De beneficiis residentiam postulantibus, & causis ab illa excusantibus, ac pœna non residentium.

§. I.

An omnia beneficia personalem residentiam, sive assiduum beneficiarii presentiam requirant?

Residere in loco beneficii, hoc loco aliud non est, quam commorari continuò ferè & assidue in loco beneficii, servitii, seu obsequii Ecclesiastici, personaliter præstandi causâ: Ad hanc personalem residentiam non tantum omnes illi obligantur, qui beneficia obuent, quibus cura animarum annexa est, c. Quia nonnulli 3. h. t. sive deinde in titulum, sive in commendam perpetuam obtineant, neque enim gregi suo satis invigilare censetur, qui personaliter ab illo absens, alii, seu mercenario, id committit, ut ait Tridentinum Sess. 6. c. 1. De refor. & Sess. 23 c. 1. De refor. præter Compend. Perbing.

tim cum sit electa industria personæ in talibus beneficiis, sed Canonici etiam, aut aliter præbendati in suis Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis, c. Cum ad hoc 9. h. t. & Trident Sess 24. c. 12. de refor. (Si enim beneficium datur propter officium, ut certissimum juris axioma est. c. ult. de rescript. in 6. consequenter, qui nullum officii Ecclesiæ præstat, non est dignus beneficio in illa Ecclesia obtinendo) quin imò, spectato jure communi Canonico, probabilior sententia est, quòd omnia beneficia Ecclesiastica, quamvis simplicia sint, & modica ac tenuia, ad residentiam personalem obligent, prout colligitur ex cit. c. 3. h. t. & ex c. Conquerente 6. eodem. Si enim propter stipendium metè temporale, personale servitium sæpè exigatur, cur hoc ipsum non essetatur pro beneficiis spiritualibus, in cultum DEI, & Sanctorum omnium institutis?

§* * §

Hhh

§. II.

§. II.

*Utrum jure Divino, an humano
solùm, Episcopi, alique inferiores
curati teneantur ad residentiam
personalem?*

Vetior & communior sententia est, tam Theologorum, quam Canonistarum, quòd hi tales non solùm præcepto Ecclesiastico, sed etiam Divino, per se obligentur ad residentiam personalem, in suis Ecclesiis, prout probari potest ex *Trident. sess. 23 c. 1. De refor.* & ex alata priorè §. ratione, ita ut non possit curatus per se gregem suum deserere, propter aliquod commodum tantùm temporale, aut devitandum periculum, nisi per alium æquè, & fortassis magis idoneum Vicarium salutis spirituali ovium sufficienter provideri possit, quo in casu consideratis variis circumstantiis Divini præcepti obligatio cessat, & sola manet juris positivi humani obligatio, in qua Papa dispensare potest, & sæpiùs solet.

§. III.

*Utrum per consuetudinem induci
possit, ut Prælati, alique Clerici non te-
neantur personaliter residere in Ecclesiis,
sive beneficiis curatis, vel non cura-
tis, aut simplicibus?*

UT Rector Ecclesiæ curatæ, nec per se ipsum, nec per idoneum Vicarium resideat in sua Ecclesia, nullâ consuetudine, nec quidem immemoriali induci potest: quia talis consuetudo est irrationabilis, divino præcepto contraria. Et quamvis plures doceant, quòd nulla etiam consuetudo valeat, quâ eximatur Parochus à personali residentia, & ut

possit per Vicarium deservire (sive Ecclesiæ, probabilis tamen est contraria sententia, si per Vicarium (sive personam hic sit, sive temporalis, & ad hoc tum amovibilis) pastorale officium exerceatur, ut nullum damnum patiantur oves commissæ. In dignitatibus, & Canoniciatibus, & Beneficiis Cathedralium & Collegiarum per consuetudinem introduci potest, nec per Vicarium resideatur, & fructus tamen percipiuntur, dummodo ob hanc absentiam cultus Divinus per paucitatem presentium non interrumpatur; prout sumitur ex c. *Cum omnia* junctâ *Glossâ final. de Constit. Quarta* Tridentinum hujusmodi consuetudinem inserviendi per substitutum, & ut fructus percipiendi videatur haberi. *Sess. 24. c. 12. §. Præterea. De res. & c.* clusa tamen non est per hanc prædictam consuetudinem immemorialis, & prædicta docet in multis, præsertim Germaniæ nostræ partibus, hoc Tridentinæ doctrinæ receptum non esse. Certum est, quod si in Titulum beneficia illa concessa sunt, & fructus eorum beneficiorum percipiuntur. Cum enim ad residendum obligentur tantùm ex præcepto humano positivo, huic autem per consuetudinem legitimam derogari possit, consequenter possunt per consuetudinem contrariam deobligari ad residendum per hanc modò aliæ illorum obligationes, & fructus divinus per talem absentiam patiantur.

§. IV.

An ad breve & modicum tempus,
Episcopi, vel Parochi ab Ecclesijs suis
licite abesse possint?

Resp. affirmativè, ita ut Episcopi ad duos vel tres menses continuè, vel interceptè, quorannis abesse possint, absque alia petita licentia, modò ex æqua causa (etiam recreationis gratiâ) id fiat, & absque gravi periculo commissarum ovium, Parochi verò, aliquæ curam animarum habentes, bimestri quidem tempore singulis annis abesse possunt, non tamen ultra duos menses, nisi causa hujus diuturnioris absentia ab Episcopo prius cognita, & approbata fuerit, ac data in scriptis, gratiisque concessa licentia, ac substituto Vicario idoneo, ut nihil patiantur oves. Prout statutum habetur in Trident. Sess. 23. c. 2. de reformat. Et quamvis probabile sit, quòd pro absentia per duos menses à suis Ecclesijs non indigeant Parochi licentiâ speciali ab Episcopo impetratâ, cum illi, qui tam brevi tempore tantùm absunt, non abesse de jure videantur; & sicuti Episcoporum conscientijs relinquitur, brevis hæc absentia, ita etiam Parochorum conscientijs hæc absentia relicta videatur: Contraria tamen sententia, quòd ad hanc etiam duorum mensium absentiam indigeant Parochi licentiâ Episcopi, verior videtur & conformior Tridentino, quòd ad longiorem quidem absentiam, in scriptis obtentam Episcopi licentiam requirere videtur, ad brevem tamen duorum mensium absentiam sufficere putat licentiam Episcopi, vivâ tantùm voce, sine scriptis obtentam; ad brevioris ta-

men temporis absentiam, cum mox rediturus sit ad Ecclesiam suam Parochus, Episcopi licentiam non requiri, certum videtur; consulantur tamen hac in re, & observentur statuta particularia Diocesis, vel recepta earum praxis.

§. V.

De Causis à continua residentia
excusantibus.

Quatuor enumerantur à Trident. Sess. 23. c. 1. de reform. Christiana videlicet charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens Ecclesie, vel Reipublice utilitas. Ad primam causam revocatur absentia, quæ fit ad succurrendum causæ spirituali, salutis proximorum &c. Ad secundam causam revocatur absentia, quæ fit ob incurSIONES hostium, ob bellum, ob æris intemperiem, grassantem pestem, Corporis infirmitatem, si in loco Parochie curari non possit &c. Ad tertiam revocatur absentia, quæ fit, ut mandato Pontificis, aliò vocantis, aut mittentis, vel in servitio suo aut sua curia occupantis pateatur, quæ fit, ut mandato proprii Episcopi obediat, in auxilium aut necessarium servitium evocantis (quæ postrema causa potissimum locuta habet circa Canonicos Cathedralis Ecclesie, quorum duos aut plures, cum Capituli tamen consensu, si Episcopus in suis obsequijs occupatos habeat, ob publicum bonum, pro presentibus haberi debere, in ordine ad fructus sui beneficii obtinendos, decidit Pontifex in c. de Casero &c. ad audientiam 15. b. r.) Ad quartam denique causam revocatur absentia, quæ fit à Curato v. g. pro magno commodo Ecclesie

H h h z

sua

suz super juribus Ecclesie suz componendis, Studiorum causâ &c. de quo ul timo tamen fit.

§. VI.

An & qua ratione Clerici possint abesse à suis Ecclesijs, vel beneficijs, ob causam studiorum.

Quod Beneficiati, etiam Curati, possunt quinque annis in Universitate aliqua Theologiae, vel Juri Canonico studere, & quamdiu voluerint docere, & tamen reditus suorum beneficiorum in absentia percipere, habetur in *c. final. de Magistris*, intimando quidem hoc, ut Vicarius idoneus substituatur, Episcopo, non tamen ab eo petendo licentiam, cum de jure communi hæc absentia concedatur. Verum in *c. Cum ex eo 34. de elect. in 6.* conceditur Episcopis, ut dispensare possint cum obinentibus Ecclesijs Parochiales, ad septennium, studiorum causâ abesse in quacunque facultate conveniente: & quamvis multi putent, hodie post Tridentinum *Sess. 23. c. 1. de reforma.* licentiam hanc ab Episcopis non posse concedi illis, qui Parochiales Ecclesias obtinent, certum tamen est, quod Canonicis concedi debeat, si minores sint 30. annis, & status Ecclesie per eorum absentiam non patiat, prout declaravit Congregatio Concilij apud Garziam. Hoc tamen privilegio non gaudent, qui in privatis tantum villis, aut Castellis, alijsve similibus locis, ubi congruum studiorum exercitium non est, morantur, uti habetur in *c. Tua 12. h. 8.* Cum videantur in fraudem hi agere, prætexentes quidem studia, alia tamen querentes,

§. VII.

De alijs quibusdam Causis, de quibus dubitatur, an exonerentur à residentia?

Dubitatur primò an justa causa non residendi, si versetur Episcopus in curia Romana? & posse quidem tunc tunc Episcopo tali, cujus in curia Romana necessaria est opera, absentiam licentiam, cum bonum universali Ecclesie præferri debeat particulari Ecclesie, solus tamen titulus Cardinalatus, Episcopatus, &c. si alij non detur. Summum Pontificem consilio & pro totius Ecclesie bono jurare non excusat tales à personali residentia in suis Ecclesijs, & suis Titulis, nisi sim tam SS. Canones, quam Titulini jura docent, quia hoc modo universalis Ecclesie bono consulitur, non negligatur particularis Ecclesie necessitas. Dubitatur secundò, an sufficiens sit, ut possit ultra duos menses ab Ecclesia sua Parochiali abesse Parochus, Vicarius, aut Vicarij generalis, vel alij, in Curia suæ Diocesis v. g. ab Episcopo illi demandatum officium? & si negativè (cum jus antiquum, cuius causa ad permittendam hanc absentiam requiritur, correctum Tridentino non sit) ita ut cum licentia non sint, si alij idonei facile haberi possint, non debent Parochi à suis Ecclesijs in ordine ad talia officia abstrahi? & etiam Diocesi ob tales causas abscedere sit Parochus à sua Ecclesia Parochiali, modò per substitutum curæ providetur.

§. IX.

Quomodo intelligendum sit juramentum prestitum de continua, aut perpetua residentia?

Deciditur hæc quæstio in c. Ex parte 13. h. t. ubi dicitur licitè eum abesse ab Ecclesia sua posse, qui juravit reside- re se semper in Ecclesia sua velle, si non in fraudem, sed ad jura Ecclesiæ suæ defendenda v. g. postmodum abesse debet, cum hic talis pro residente haberi de- beat, ut ait Pontifex in relat. c. & jura- mentum secundùm limites materiæ sub- jectæ, & juris communis intelligi debeat, (nisi speciali statuto juri communi adda- tur aliquid) cum ergo jus ob plures cau- sas absentiam permittat illis, qui resi- dere tenentur, consequenter in ordine ad talem absentiam juramentum non obstat.

§. X.

Qua pœna jure antiquo Canonico decreta sint in beneficiarios non residentes?

Plures diversas pœnas statuit anti- quum jus Canonicum in diversis Ca- pitulis hujus Tituli, quia tamen hodie circa pœnas tales plerùmque Tridenti- num observatur; si tamen quoad pœnas in aliquo loco Tridentinum receptum sit; hinc apud Auctorem Method. tam hoc §. de pœnis juris antiqui, quàm se- quenti §. II. de pœnis à Tridentino sta- tutis, plurima legi possunt. Uti & quæ §. 12. ait de transitu Episcopi ad alium Episcopatum, aut Clerici ad aliam Dice- cesin, de quibus materiis alibi agitur.

Hhh 3 SECTIO

Dubitatur tertio, de aliis quibusdam causis, an non pro concedenda absentia sufficientes sint. R. Determinari in specie omnes non posse, sed in casu contingente, iudicio ordinarii determinan- dum esse, quorum iudicio causarum talium cognitio, spectatis variis circum- stantiis, permittitur.

§. VIII.

Quis possit dare facultatem non re- sidentis, sive ab Ecclesia, aut loco beneficii discedendi?

In genere ad hanc quæstionem responde- ri potest, eum posse dare non residen- di licentiam, qui residendi necessitatem imponit (ejusdem enim est solvere, cuius est ligare) & hinc, quantum à jure Canonico obligantur aliqui ad residen- dum, à solo Papa, qui potestatem habet supra jus Canonicum, ab obligatione re- sidentis, etiam sine alia causa validè ab- solvi possunt, & ab Episcopis, aut aliis si- milibus Prælati ordinariæ jurisdic- tionem habentibus, in quantum à Pontifi- ce ex justa causa dispensandi facultatem cum Clericis sibi subiectis habent; si verò à Synodali statuto obligentur aliqui ad personalem residentiam, cum illis ex causa justa dispensare poterit ad non resi- dendum Episcopus, cui talium statuto- rum Synodali obligatio, aut solutio subest, vel Capitulum Cathedrale, va- cante Sede. Imò si residendi necessita- tem imposuit Capitulum, potest hoc ipsum etiam in tali obligatione dispensa- re, vivente etiam Episcopo.

¶ (o) 56

S E C T I O II.

De distributionibus quotidianis.

Qua sint, & dicantur distributiones quotidianæ, & quomplexes, & ex quibus bonis deduci debeant?

Distributiones quotidianæ, propriè loquendo, sunt illa portiones reddituum Ecclesiasticorum, quæ distincta à præbendis, sive fructibus grossis beneficiis, quotidie distribui solent illis, qui Divinis officii intersunt, & ab aliquibus beneficia manualia, virtualia, aut presentia dicuntur, sive deinde in certis mensuris frumenti, vini pecunie solvantur, &c. Quamvis enim in quibusdā Ecclesiis nullæ præbendæ, seu fructus grossi habeantur, sed fructus omnes in communi reponantur, & ex illis, singulis diebus, certa portio Canonico cuilibet, qui Divinis interest, detur, propriè tamen loquendo de his portionibus intelligi non debent, quæ de distributionibus quotidianis statuuntur, cum in talibus Ecclesiis tales in singulos dies distributæ portiones, præbendæ potiùs rationem habeant (ne Canonici sit sine præbenda) quàm distributionum quotidianarum, à præbenda distinctarum: & hinc etiam, quia, quæ de distributionibus his quotidianis statuuntur, intelligi non debent de fructibus grossis, seu præbenda, potest alicui per privilegium competere, ut absens etiam fructibus (grossis) sui beneficii frui possit, non tamen distributiones quotidianæ huic etiam absenti debentur; & potest quis

privari fructibus sui beneficii, vel certis illis non gaudere, cui tamen concedatur distributiones quotidianæ, &c. Deduci autem debent distributiones in quotidianæ juxta novum decretum Tridentini (quod tamen non ubique receptum videtur) si vel nullæ sint in Ecclesia aliqua Cathedrali, aut Collegiata, vel ita tenues, ut facile negligantur, ex quibuscunque proventus, & obviantur tam Dignitatum, quàm Canonice Personatum, & officiorum, (ita ut certia pars talium fructuum separetur, & distributiones quotidianas convertatur) si residentiam talia beneficia regunt, & in illis Ecclesiis existant, de quarum distributionibus agitur.

§. II.

Quibus distributiones quotidianæ dari debeant, & ex quibus causis non absentes illas percipere possint?

Quòd de jure communi illius tantum Ecclesiæ Canonici, ac Beneficarii hæc quotidianæ distributiones dari debeant, qui in loco talis Ecclesiæ tantùm morantur, sed divinis etiam talis horis intersunt officii, proprie dantur distributiones, nisi à præbenda in divinis officii necessitas illos compellat, iuxta, & rationabilis, vel infirmitas vel Ecclesiæ illius evidens utilitas excuset, ex c. Unico b. t. in 6. par. 1. & quoniam hujus capituli constitutio approbata etiam à Tridentino, & in ultimum revocari jubeatur sess. 24. c. 12. de refer. talibus obstantibus quibuscunque conluentibus, & statutis, quia tamen præcis multarum Ecclesiarum Cathedralium plures contraria, potest meritò dubitari, unde

constitutio hæc in isto rigore recepta sit, ut consuetudines & statuta aliter circa distributiones has disponant, uti & circa portiones funerales, quæ in anniversariis defunctorum, septimo, & trigesimo, & ipso etiam depositionis die dantur, & distributionibus quotidianis à jure æquiparantur, valida non sint; & hinc tutâ conscientiâ etiam hæc distributiones retineri possunt, si ex consuetudine alicujus Ecclesiæ absentibus etiam dentur.

§. III.

Alia quedam quæstiones circa distributiones quotidianas proponuntur, & resolvuntur.

Præterq; hujus §. quæstiones à consuetudine magis in Ecclesia qualibet receptâ, quàm ex jure decidi debet, quæ proinde consuetudo attendi semper debet, & observari; independentè tamen ab hac

Quæritur primò, pro quibus horis assignari debeant hæc distributiones? R. nihil quidem specificè de hac quæstione decidere jura, conformius tamen illi videtur, si Glossam attendas, ut pro singulis horis, & Missa conventuali eæ assignentur, inter præsentès, æqualiter, quantum conditio personarum patitur, dividendæ. *Gloss. in Clement. 2. V. certis horis. de arate & qualitate Eccl. Gloss. in cit. c. uni. V. ordinationem h. t. in 6. Eccl.*

Quæritur secundò, utrum ad lucrandas has distributiones non sola præsentia Canonicorum v. g. in divinis illis officiis requiratur, sed ut ipsimet etiam in choro cantent, & psallant &c. R. requiri hoc quidem spectato jure communi, & Tridentino (saltem ut integras distributiones lucentur) quia dantur distributiones

non ratione solius præsentis, sed ob laborem, & officium psallendi, aut quod in choro exercent, aliud tamen videtur consuetudo in pluribus Ecclesiis induxisse.

Quæritur tertio, an duplices distributiones recipere possit, qui in eadem Ecclesia v. g. duo beneficia habet, quibus distributiones dantur, Archidiaconatum v. g. simul & Canonicatum. R. affirmativè, modò exercitium unius non repugnet cum altero, cum enim duplici munere fungatur talis, & intersit divinis officiis, propter quæ distributiones dantur, ut Archidiaconus v. g. & Canonicus, duplices distributiones recipere potest, prout colligitur etiam *ex c. cum olim 12. de sent. & re judi.*

Quæritur quartò, utrum aliis præsentibus accrescant illæ distributiones, quas alii ob absentiam amittunt. R. affirmativè *cum Gloss. in Clement. 2. V. pars dimidia. de arate & qualitate Eccl. & Glossa, in Clementi. 2. V. suspensus de vita & honest. Clerico.* si tamen de distributionibus communibus sermo sit: quæ enim distributiones ex specialibus quarundam dignitatum, aut officiorum fructibus detractæ fuerunt, fabricæ Ecclesiæ, vel alii pio loco applicandæ erunt, juxta Trident. *sess. 22. c. 3. de reformati.*

Quæritur quintò, utrum absentes distributiones has retinere possint; quas ob absentiam non lucrantur, si alii præsentès has eis remittant, & donent. R. negativè, non tantum ob *cit. c. unicum h. t. in 6.* sed ob Trident. maxime, quod *sess. 24. c. 12. de refor.* expressè statuit: Distributiones à talibus non recipiendas, quavis collu-

collusione, aut remissione exclusâ: nisi reddonare quasi illis, qui abfuerunt, in
 Vellent præsentibus, distributiones tales, in tali casu nulla collusio, aut remissio
 Quas jam acceperunt, & acquisiverunt, terveniatur.

TITVLVS V.

DE PRÆBENDIS ET DIGNITATIBUS

SECTIO I.

*De Beneficiis seu præbendis
 in communi & de necessaria su-
 stentatione vite Cleri-
 corum.*

§. I.

*Quid sit præbenda seu beneficium
 Ecclesiasticum?*

Præbenda spiritualis, in genere lo-
 quendo, est jus quoddam percipiendi
 redditus seu proventus Ecclesiasticos, ratione
 Canonice aut alterius spiritualis officii; &
 hinc dupliciter accipi potest; specificè &
 strictè pro præbenda Canonici annexa,
 prout accipitur in c. Cum M. 9. de consis.
 vel genericè & latè pro omni beneficio
 Ecclesiastico, saltem inferiore, prout acci-
 pitur in c. pen de V. S. quæ est etiam ac-
 ceptio hujus rubricæ, de præbenda ergo
 hoc modo accepta, sive de beneficio
 Ecclesiastico quæritur in hoc §. quid
 sit &

*scilicet Beneficium Ecclesiasticum esse,
 Jus perpetuum, percipiendi redditus ex bo-
 nis Ecclesiasticis, propter aliquod servi-
 tium Spirituale, auctoritate Ecclesie con-*

*stitutum. Triâ enim in beneficio Eccle-
 siastico distinguenda sunt; primum est
 officium seu obligatio ad præstandam
 rituales functionem aliquam, adhiberi
 v. g. Canonicas dicendas, ad adminis-
 tranda Sacramenta, ad concionandas
 &c. & hoc non tam beneficium, quàm
 fundamentum beneficii est; & hinc
 tur dari beneficium propter officium.
 Secundò jus percipiendi redditus, et hoc
 Ecclesiasticis propter officium spirituale
 in quo propriè consistit beneficium
 non quidem quasi jus illud ad tempo-
 les redditus in se, & formaliter
 spirituale sit, sed quia spirituale est
 suo fundamento, & radicaliter, in
 quo oritur jus hoc, inseparabiliter
 illi officio spirituali annexum. Tertio
 sunt ipsi redditus, qui ex bonis Ecclesiasticis
 eis proveniunt, in se tantùm temporales
 & qui instar aliarum rerum temporales
 distrahi possunt. Dicitur autem
 beneficium esse, jus perpetuum, quod
 non tantùm ad tempus, sed in Trinitate
 perpetuum datur beneficiario, apud eum
 manens, quamdiu vivit, nisi propter
 lictum illo privetur, aut per renuntia-
 nem spontaneam eo se abdicet; Et quæ-
 vis hæc actualis perpetuitas de natura be-
 neficii fortasse non sit, cum non tantum
 Pop*